

A Bét Jehuda Közösség és az *orti.hu* kiadványa

Omek

Emor 5785

2025. május 15.

Temimut – teljesség az omer-számlálásban

„És számoljatok magatoknak az ünnep másnapjától [...] hét hetet, **teljesek [temimot] legyenek.**” (Mózes 3., 23:15)

De mitől lesz a hét hét teljes? Mit jelent pontosan a héber támim szó, amit a Tóra itt használ, és milyen halachikus következményei vannak?

A szó eredetileg *tám* – jelentése egyszerű, tökéletes, hibátlan. A Tóra érdekes módon több helyen többes számban is használja. Egy másik hasonló, rokon értelmű szó a *sálém*, vagyis teljes. A *HáKtáv VeháKábálá* fenti mondatra írt magyarázata szerint különbség az, hogy míg a *sálém* mennyiségbeli teljességre vonatkozik, addig a *tám* minőségbelire.

Igen elterjedt szokás, mely szerint Sávuoet éjszakáján az esti imát később kezdjük. Megvárjuk a csillagok feljövetelét, mely idén Budapesten 21:35. A szokás magyarázata az, hogy ha korábban kezdenénk, azzal mintegy „csorbítanánk” a hét hét teljességét. Nem lennének teljesek a hetek, hiszen hiányzik belőlük a végén néhány perc vagy óra.

De honnan ered ez a szokás? Vajon tórai, talmudi előírás? És mi a helyzet, ha olyan közösségben vagyunk, ahol ezt nehéz lenne megvalósítani?

Ezt a gondolatot először a *Slá*, vagyis Jesájáhu Horowitz (1555-1630) magyarázataiban találjuk meg. Ő ezt saját bevallása szerint

IV. évfolyam, 29. szám

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség

Székhely: 1084, Budapest, Scheiber Sándor u. 2.

Felelős kiadó-szerkesztő:

Szántó-Várnagy Binjomin

Lapterv: Novák Tamás

Borítókép: Ann H @ Pexels

Terjesztés: Vida Ákos

Megjelenik 150 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)

ISSN 3058-0609 (Online)

EVERGENS
RECLAIM YOUR BIRTHRIGHT

Jákob Pollák rabbi (1460-1541) nevében kapta meg hagyományként¹. Ez egyben azt is jelenti, hogy a Talmudban, illetve annak korai magyarázóinál nem szerepel egyáltalán. Sőt, a legfőbb halachikus autoritások: sem a *Rámbám*, sem a *Tur*, sem a *Sulchán Áruch* nem említik.

A *Sulchán Áruch* későbbi magyarázói viszont már rendre hozzák mint jól bevált, elterjedt gyakorlatot (*Mágén Ávráhám* 494, *Táz*, *Pri Megádim*, *Misna Berura*). Ezek alapján megfogalmazhatjuk, hogy erős *minhág*, azaz szokás ereje van, melyet csaknem 600 éve gyakorlunk. Noha ez sok időnek tűnik, a zsidó történelem léptékeiben haladva viszonylag mégis újkeletűnek számít.

Nagy félreértés lenne azonban azt hinni, hogy mivel a Tóra maga írja a hét hétről azt, hogy „*teljesek legyenek*”, ezért a Sávutot estéjén korábban imádkozók mintegy elveszítik az omer-számlálás micváját, vagy akár csak annak teljességét².

Ezért ha egy közösségben a korai imádkozás nehézségekbe ütközne, akkor szabad hamarabb imádkoznunk.

Olyan vélemények is vannak, akik szerint *imádkozni* lehetséges korábban, a *kidussal* viszont mindenképpen helyes megvárni a csillagok feljövetelét (*Slá*, *Mágén Ávráhám*).

Ha azonban a Talmud nem erre vonatkoztatja a Tórában szereplő „teljesség” fogalmát, akkor vajon mire? Mit jelent a hetek *teljessége* a Talmud szerint?

„*Azt hihetnénk, hogy arassa [az omert] és számoljon, és hozza nappal. A Tóra azt tanítja: 'hét hetet számolj, teljesek legyenek'.* Hogyan találhatsz hét teljes

hetet? Akkor, ha este kezdted el a számolást.” (*Menáchet* 66a)

Érdekes módon a Talmud nem a számolás utolsó, hanem éppen a legelső estéjére – vagyis Peszách 2. estéjére – vonatkoztatja a teljesség követelményét.

Ez alapján általában van lehetőség az este elfelejtett számolás reggeli pótlására, de ha rögtön az első este feledkezik meg az ember a számolásról, akkor súlyosabb a helyzet. Úgy tűnik azonban, hogy a halacha nem követi ezt a szigorítást sem, ugyanis a törvénykönyvekben nem találjuk meg ezt a különbségtételt.

Egy másik lehetséges olvasat szerint a számolás attól válik teljessé, ha nem hagyunk ki egyetlen napot sem³. Ez a magyarázata annak a törvénynek, hogy ha egy teljes napon keresztül (este és reggel egyaránt) elfelejtünk számolni, akkor onnantól kezdve a továbbiakban már áldás nélkül számolunk.

Végül pedig, a *HáKtáv VeháKábálá* fent említett minőség-mennyiség különbségtétele mentén azt is mondhatjuk, hogy a hét hét számolása nem azáltal válik teljessé, hogy számszerűen nincsen benne hiányosság,

hanem azáltal, hogy ezekben a napokban igyekszünk egy másik minőség szerint élni napjainkat:

Emlékezünk Rabbi Akiva tanítványaira, megpróbáljuk kijavítani azt, hogy nem viselkedtek egymás iránt kellő tisztelettel (*Jevámot* 62b), valamint Rabbi Simon bár Jochájra, aki a Tóra kiertató tanulója volt, és a hagyomány szerint az omerszámlálás 33. napján, halálának napján felfedte a Kabbala titkát (*Káf Hácháim* 493:26).

1 Ő egyébként egyike a *báálé mászorának*, vagyis azoknak a legnagyobb Tóratudósoknak, akiken keresztül a tanítás láncolata hozzánk eljutott: ő volt a *Remo*, azaz Mose Iszerlesz rabbi tanárának a tanára.

2 A *Neciv* más tórai utalást talált erre a szokásra, néhány mondattal később: „és hirdesetek ünnepet **pontosan** ezen a napon [beecem hájom háze]” (23:21). Noha ugyanez a kifejezés szerepel például Jom Kipur esetén is, melyről nem találunk hasonló szokást, hogy tilos lenne korábban kezdenünk (ld. 23:28-30).

Előnye azonban ennek a magyarázatnak, hogy kifejezetten az 50. napra utal – enélkül kérdéses, hogy az omerszámlálás időszakában bármelyik sábeszt hogyan is vehetnénk fel hamarabb. Ld. még *Cic Eliezer* 13:59.

3 *Toszfot Menáchet* 66a „*zécher*” végén idézi *Báhág*, azaz *Báál Halachot Gedolot* (gáoni időben írt, vitatott szerzőjű könyv) véleményét. A *Toszfot* maga ugyan határozottan elutasítja ezt a véleményt, és azt állítja, hogy nincsen ilyen követelmény. A *Sulchán Áruch* azonban a gyakorlatban szigorításként figyelembe veszi (*OC* 489:8).

Mit tanulhatunk a kohén feleségének temetéséből?

Hétféle rokon van, akiket meg kell gyászolnunk, ha eltávoznak⁴. Ezeket a mostani hetiszakaszból tanuljuk, a kohén törvénye kapcsán, aki általában köteles saját rituális tisztaságát megőrizni. Ha azonban a hét rokona közül az egyik meghal, akkor köteles eltemetni és ezáltal tisztátalanná válni:

„Mondd a kohénoknak, Áháron fiainak, és mondd el nekik: lélekkel ne tisztátalanítsák meg magukat népükben. Hanem **a rokonukkal [seéro], akik a legközelebb vannak hozzájuk**: anyjával, apjával, fiával, lányával, fivérével. És a szűz nővérevel, aki közel van hozzá, aki nem házas, számára legyen tisztátalan.” (Mózes 3., 21:1-3)

Innen tanuljuk a hét rokont: 1. anya, 2. apa, 3. fia, 4. lánya, 5. fivére, 6. nővére, és 7. házastársa.

E legutóbbi azonban korántsem olyan egyszerű, amilyennek elsőre tűnik. Sőt, a „házastárs” szó nem is szerepel ebben a szakaszban. Rási – a Talmud alapján – azonban megmagyarázza:

„A rokonukkal [seéro], akik a legközelebb vannak hozzájuk – ez a felesége.”

Valóban igaz az, hogy a házastárs az, aki a lehető legközelebb áll az emberhez az összes rokon közül. A *Torá Temimá* magyarázata szerint ez a legerősebb bizonyíték arra, hogy a szokatlan héber seéro kifejezés valóban házastársat jelent, hiszen éppen ebből a mondatból derül ki, hogy ő van hozzá a legközelebb⁵.

Azonban rögtön e lista után egy igen nehezen fordítható – és értelmezhető – mondat következik:

„Ne tisztátalanítsa meg magát egy úr [báál] a népében, hogy megszenteltelítse magát.” (21:4)

Márpedig itt a báál kifejezés egyszerű olvasata éppen az, hogy a férj ne tegye magát tisztátalanná a felesége temetése során.

Ezt az ellentmondást a Talmud így oldja fel:

„Van olyan férj, aki tisztátalanná teszi magát [eltemeti a feleségét], és van olyan, aki nem. Hogyan? Tisztátalanná teszi magát a megfelelő felesége számára, de nem teszi az alkalmatlan felesége számára.” (Jevámot 22b)

Hogy hogyan lehet a felesége „alkalmatlan”? Például akkor, ha elvált, amint ezt a Tóra maga írja néhány mondattal később (21:7).

Vajon lehetséges, hogy a Tóra ezen mondata kifejezetten ilyen esetre vonatkozzon, egy olyan emberhez szóljon, aki tórai tilalmat követett el?

Igaz, hogy a gyakorlatban számos ember nem tartja be a Tóra törvényeit. Mégis, a Talmud általában feltételezi, hogy maguk a törvények legalábbis jellemzően nem ilyen esetről szólnak⁶.

Rási a talmudi törvény mellett egyszerű olvasatot is megfogalmaz, ami ezt a kérdést is megválaszolja: amíg a férj a „népében” van, azaz vannak mások is, akik el tudják temetni, addig ne tisztátalanítsa meg magát a kohén a felesége temetése miatt.

Ha pedig senki más nincsen a közelben, hogy eltemesse, akkor az elhunyt ún. *mét micvá*. Ilyenkor kohénnak is kell temetnie, függetlenül

⁴ Ld. Moéd Kátán 20b, Rámbám Ávél 2:1, Sulchán Áruch JD 374:4.

⁵ Noha rögtön a következő mondat szerint a nővére szintén „közel van hozzá”. Ez azonban csak addig igaz, amíg ő is megházasodik – éppen úgy, ahogyan a Tóra írja ebben a mondatban.

⁶ Négy helyen a Talmudban fordul elő a kifejezés: אטו ברשיעי עסקיני. Jomá 6a, Ketubot 105a, Gitin 30b, és Kidusín 33a. Ez utóbbiban azt

a tórai kötelezettséget tárgyalja, hogy az idős ember előtt fel kell állni (Mózes 3., 19:32).

Ebben a kontextusban még azt a feltételezést is visszautasítja a Talmud, hogy valaki szánt szándékkal becsukja a szemét, azért, hogy ne vegye észre az idős embert, és emiatt ne kelljen felállnia. Ha még ez is elképzelhetetlen, akkor mennyivel inkább igaz ez a kohénok tiltott házasságára!

attól, hogy rokona-e vagy sem. Még akkor is, ha tórai tilalmat szegett meg azáltal, hogy feleségül vette⁷.

A kétféle mondat kétféle szóhasználatában elmélyedve a jelentés újabb rétegére lelhetünk: különbség van az olyan feleség között, aki „*közel van hozzá*”, és az olyan között, aki ezzel szem-

ben csak a „*népében*” van.

Eszerint ideális esetben az ember valóban közel van a házastársához, és kapcsolatuk jóval jelentősegteljesebbé válik, mintha csak egy népből valók lennének. Valódi gyászt – és ezáltal tisztátalanná válást is – csak az ilyen kapcsolat eredményez.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 18:40 és 19:57 között.

Szombat kimenetele: 21:14.

Lág BáOmer a Bét Jehudában! Péntek délután 17:00-tól az udvarban. Zene, sütés, jó hangulat!

A zsinagógában **péntek este** 18:00-tól tanulás, majd minche. 18:30-tól Kábálát Sábát. Köszönjük *Zima András* történésznek a múlt heti beszélgetést!

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 8:52-ig.

Hétfő és csütörtök reggel 8:00-kor imádkozunk a Rumbach utcai zsinagógában.

Szerda reggel 7:30-kor imádkozunk a Bét Jehuda zsinagógában.

Szombat reggeli imák a Bét Jehuda zsinagógában május hónapban:

Május 10-én, *Ácháré Mot-Kedosim* szombatján és
Május 24-én, *Behár-Bechukotáj* szombatján (**jövő héten!**) 9:00-kor.

Mázl tov! A jövő heti szombat reggeli imán (*május 24.*) **Szántó Laura Mira** bát micváját is ünnepeljük közösségünkben. Mindenkit szeretettel várunk!

Sábát sálom! Gut sábesz!

Az OMEK MAGAZIN IV. évfolyam 29. számát

*Székel*y Csaba adományozta nagymamája

Frádl bát Áháron

Vadász Mihályné áldott emlékére,
akinek május 7-én volt a 15. jorcájtja.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelke felemelkedésére!

⁷ Ld. *Jevámot* 89b, *Toszfot* „*kéván*”. *Jevámot* 90b oldalán olyan esetet is hoz, amikor még ilyenkor sem szabad eltemetnie: ha a nő kohén férje eltűnt, halottnak nyilvánították, és emiatt újabb kohén férjhez ment, majd a férj előkerült.